

officials must strictly comply with the provisions of legislation while fulfilling their duties, do not abuse the granted powers, and on the other hand, all controlled entities, participants of the budget process should be confident in their immunity, have guarantees in realizing their legal status and the inevitability of legal liability for any offense. It is found out that the existing legislation of Ukraine does not provide the mechanism of proper compensation of the lost state resources and liability of officials for violations of financial discipline, counteraction to control actions, violation of terms of keeping or destroying financial documents. In order of legal regulation of legality in the budgetary control the author offers to amend the Art. 7 of the Budget Code of Ukraine concerning the implementation of the principle of control and liability in the budget process as well as introduction of control powers for members of the public as the controlling subjects.

Keywords: principle of legality, budgetary control, budget process, principle of liability, public control, budget legislation.

УДК [342.97:351.746.1](477)

М. М. Карпенко

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Показано, що адміністративно-правовий статус Служби безпеки України абсолютно повно відображає усі індивідуальні властивості цього правоохоронного органу та його реальне місце у системі правоохоронних органів. З'ясовано, що визначені чинним законодавством права та обов'язки органів Служби безпеки України реалізуються ними в адміністративно-правових відносинах правоохоронної спрямованості.

Наголошено, що усі складові адміністративно-правового статусу Служби безпеки України є взаємообумовленими, взаємопов'язаними між собою та взаємозалежними. Зазначені елементи характеризують адміністративно-правовий статус Служби безпеки України з точки зору призначення, предметних і функціональних повноважень та особливостей здійснення заходів у сфері забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, Служба безпеки України, повноваження, компетенція, права, обов'язки, гарантії, відповідальність.

Забезпечення належного функціонування сектора безпеки держави безпосередньо залежить від належним чином організованої роботи усіх суб'єктів, на які покладено обов'язок забезпечення національної безпеки, дотримання відповідного рівня законності та правопорядку в державі, охорони та захисту прав і свобод громадян. Провідне місце в системі зазначених суб'єктів належить органам Служби безпеки України. Аналіз закону України «Про Службу безпеки України» в частині її прав та обов'язків щодо розробки нормативних актів, прийняття відомчих програм боротьби з корупцією,

сприяння накладанню арешту на активи, підготовки письмових запитів до органів державної влади, застосування адміністративно-попереджувальних заходів, реалізації функцій держави у сфері забезпечення безпеки держави та охорони державної таємниці дає можливість зробити висновок, що органи та підрозділи Служби безпеки України беруть участь в організації управління в галузі забезпечення державної безпеки, застосовують адміністративні форми та методи діяльності, вступають у правоохоронні відносини, здійснюють внутрішнє управління всередині власної системи (організація, кадри, матеріально-технічне забезпечення). З урахуванням викладеного вище можна дійти висновку про те, що Служба безпеки України виступає учасником адміністративно-правових відносин, які здебільшого характеризуються правоохоронною спрямованістю, а отже, цілком можна говорити про наявність у неї адміністративно-правового статусу.

Питання дослідження сутності адміністративно-правового статусу органів державної влади неодноразово були предметом наукових досліджень таких вчених, як В. Б. Авер'янов, С. М. Алфьоров, Д. М. Бахрах, В. Т. Білоус, Ю. П. Битяк, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, В. Т. Комзюк, О. П. Коренєв, Д. В. Мандичев, О. М. Музичук, Ю. М. Стариков та ін. З'ясуванню особливостей практичної діяльності органів Служби безпеки України присвятили свої праці В. О. Антонов, О. І. Безпалова, М. В. Грек, О. М. Полковниченко, С. П. Пономарьов, В. В. Тоцький, І. Г. Фурман. Проте хотілося б звернути увагу на відсутність спеціальних досліджень, присвячених розкриттю специфіки адміністративно-правового статусу органів Служби безпеки України, виокремленню його структурних елементів та їх аналізу. З огляду на значущість з'ясування місця та ролі Служби безпеки України в системі правоохоронних органів, вироблення перспективних шляхів підвищення ефективності її діяльності з урахуванням сучасного етапу реформування правоохоронної системи, дослідження сутності адміністративно-правового статусу органів Служби безпеки України набуває особливої актуальності.

Метою статті є з'ясування змісту адміністративно-правового статусу Служби безпеки України, визначення елементів, які входять до його структури, та надання характеристики кожному із запропонованих елементів.

Є. Є. Додіна та інші фахівці, розглядаючи адміністративно-правовий статус колективних суб'єктів адміністративного права, виділяють в їх адміністративно-правовому статусі три блоки: цільовий; структурно-організаційний; компетенційний [1, с. 52-54; 2, с. 177-178; 3, с. 177].

За поглядами деяких науковців (О. П. Коренєва та Д. М. Бахраха), адміністративно-правовий статус органів державного управління визначається Конституцією, законами, положеннями про ці органи. Також він визначається його конкретним призначенням,

місцем і роллю в системі управління. Компетенція органу виконавчої влади обумовлена законодавчим або іншим нормативним актом і включає: завдання органу, його функції, тобто напрямки діяльності, обов'язки і права, відповідальність, форми і методи діяльності, а також структуру органу [4, с. 83; 5, с. 72].

В. Б. Авер'янов підкреслює, що в органах державної влади, органах місцевого самоврядування адміністративна правосуб'єктність виявляється у нормативно закріпленій за ними компетенції, тобто у сукупності їх юридично-владних повноважень (прав і обов'язків), що надаються їм для виконання відповідних завдань і функцій [6, с. 192].

На думку Д. М. Павлова, адміністративно-правовий статус органу виконавчої влади передбачає норми про цілі, завдання, функції та принципи діяльності; норми, що регламентують порядок створення, реорганізації та ліквідації, структуру, підпорядкованість органу; норми, які визначають його повноваження [7, с. 38].

У ракурсі діяльності органів місцевого самоврядування вчені відмічають, що правове становище органів як суб'єктів адміністративного права характеризується їх адміністративно-правовим статусом. Це означає, що вони мають визначену нормами адміністративного права компетенцію – предмети відання, права і обов'язки (повноваження), несуть відповідальність за дії або бездіяльність у межах власної чи делегованої компетенції, виконують публічні, виконавчо-розпорядчі, дозвольно-реєстраційні, контрольні функції, беруть участь в адміністративних правовідносинах регулятивного чи охоронного характеру [6, с. 243].

Схожі визначення адміністративно-правового статусу державних органів та його структури дають фахівці, що аналізували статус та діяльність окремих правоохоронних органів та органів виконавчої влади (зокрема Д. В. Мандичев під час визначення адміністративно-правового статусу Державної служби України з лікарських засобів, А. М. Подоляка під час визначення адміністративно-правового статусу ДАІ, М. Д. Мартинов під час визначення адміністративно-правового статусу територіальних органів внутрішніх справ України).

На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що під адміністративно-правовим статусом органів Служби безпеки України слід розуміти сукупність закріплених у чинному законодавстві України предметів відання, повноважень (прав, обов'язків), гарантій діяльності та відповідальності, які дозволяють їм бути учасниками адміністративно-правових суспільних відносин у сфері забезпечення державної безпеки України.

Розглядати структуру адміністративно-правового статусу Служби безпеки України ми будемо, засновуючись на вищенаведених працях фахівців у галузі адміністративного права, відповідно до цільового, організаційного, компетенційного блоків, а також з урахуванням гарантій її діяльності та відповідальності її працівників.

До першого (цільового) блоку адміністративно-правового статусу Служби безпеки України входять нормативно закріплені за нею цілі створення, завдання та функції. У загальному плані мету органу можна розуміти як забезпечення певної соціальної потреби, а в положеннях, статутах та інших правових актах мета конкретизується в переліку завдань, виконуваних функцій [2, с. 177–178].

Взагалі ж термін «функції» вказує на певні напрями діяльності, на те, з чого складається практична повсякденна робота органу, яка, у свою чергу, спрямована на виконання поставлених перед ним завдань.

Відповідно до чинного законодавства України Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення. Мета його діяльності – забезпечення державної безпеки України.

На Службу безпеки України покладаються такі завдання:

- захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці;

- попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління й економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [8].

Отже, специфіка адміністративно-правового статусу органів Служби безпеки України полягає в тому, що вони є спеціальними правоохоронними органами, що передбачено на законодавчому рівні та підтверджується наявністю у них науково обґрунтованих ознак, притаманних правоохоронним органам, що дозволяє їм брати участь у правоохоронних адміністративно-правових відносинах.

Організаційний блок адміністративно-правового статусу органів Служби безпеки України проявляється у спеціальному порядку утворення, реорганізації, ліквідації органів та підрозділів Служби безпеки України, а також у внутрішніх організаційно-управлінських відносинах, які є предметом адміністративно-правового регулювання (внутрішня структура, кадрова робота тощо). Система управління в структурі Служби безпеки України побудована з урахуванням регіональних та функціональних принципів створення апарату управління, що втілено у нормах закону України «Про Службу безпеки України».

Так, систему Служби безпеки України складають Центральне управління Служби безпеки України, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науково-дослідні та інші заклади Служби безпеки України. Для організації і проведення антитерористичних

операцій та координації діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до антитерористичних операцій, при Службі безпеки України функціонує Антитерористичний центр.

Центральне управління Служби безпеки України відповідає за стан державної безпеки, координує та контролює діяльність інших органів Служби безпеки України [8]. До його складу входять апарат голови Служби безпеки України та функціональні підрозділи: контррозвідки, військової контррозвідки, контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, захисту національної державності, боротьби з корупцією і організованою злочинною діяльністю, інформаційно-аналітичний, оперативно-технічний, оперативного документування, слідчий, зв'язку, по роботі з особовим складом, адміністративно-господарський, фінансовий, військово-медичний та інші згідно з організаційною структурою Служби безпеки України.

З метою ефективного виконання своїх завдань Службою безпеки України створюються її регіональні органи: обласні управління Служби безпеки України, їх міжрайонні, районні та міські підрозділи, розміщені на території і територіальна компетенція яких можуть не збігатися з адміністративно-територіальним поділом України. В інтересах державної безпеки органи і підрозділи Служби безпеки України можуть створюватися на окремих державних стратегічних об'єктах і територіях, у військових формуваннях [8].

Начальники підрозділів Центрального управління Служби безпеки України: контррозвідки, військової контррозвідки, контррозвідувального захисту, а також начальники регіональних органів – обласних управлінь Служби безпеки України – призначаються на посади за поданням голови Служби безпеки України та звільняються з посади Президентом України [8; 9].

Голова Служби безпеки призначається та звільняється з посади Верховної Ради України за поданням Президента України. Голова Служби безпеки України є членом Ради національної безпеки та оборони України, яка забезпечує координацію та здійснює контроль за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки й оборони у мирний час, в умовах воєнного або надзвичайного стану та у разі виникнення кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України [10; 11].

Суспільні відносини щодо проходження служби в органах і підрозділах Служби безпеки України регулюються законом України «Про державну службу», військовими статутами та спеціальними нормативними актами з питань проходження військової служби. Ці відносини є адміністративно-правовими за своєю суттю, адже вони зумовлені наявністю відповідних правил, які встановлені державою у сфері внутрішнього управління в системі органів та підрозділів Служби безпеки України.

Закон України «Про державну службу» регулює суспільні відносини, які охоплюють діяльність держави щодо створення правових, організаційних, економічних та соціальних умов реалізації громадянами України права на державну службу. Він визначає загальні засади діяльності, а також статус державних службовців, які працюють у державних органах та їх апараті [12]. Підкреслимо, що внутрішні відносини проходження державної служби в органах Служби безпеки України є відносинами адміністративно-правового характеру.

Крім того, окремим управлінським актом є Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України, що застосовується також до відносин, які виникають у зв'язку з проходженням у Службі безпеки України кадрової військової служби особами офіцерського складу до їх переходу в установленому порядку на військову службу за контрактом або звільнення з військової служби [13].

Військові статuti, дія яких розповсюджується на Службу безпеки України, визначають загальні права та обов'язки службовців, їх взаємовідносини, правила внутрішнього порядку у військових підрозділах, сутність військової дисципліни, обов'язки осіб щодо її додержання, види заохочень та дисциплінарних стягнень, права командирів щодо їх застосування, а також порядок подання і розгляду заяв, пропозицій та скарг [14; 15].

Наступним елементом адміністративно-правового статусу Служби безпеки України є компетенційний блок. З'ясування сутності поняття «компетенція» неодноразово було предметом досліджень фахівців у галузі теорії права, конституційного та адміністративного права. Наприклад, Д. М. Бахрах зазначає, що компетенція складається із сукупності владних повноважень щодо певних предметів відання. Її перший елемент включає обов'язки і права, пов'язані зі здійсненням влади, участю у владних відносинах, у тому числі і право видавати певні акти. Другий елемент компетенції – підвідомчість, правове закріплення кола об'єктів, предметів, справ, на які поширюються владні повноваження. Компетенцію можна розглядати у функціональному розрізі (в області планування, контролю тощо) відповідно до певних суб'єктів (інших державних, муніципальних органів, підприємств і установ, громадських об'єднань, громадян). Але компетенцію органів загальної компетенції необхідно розглядати ще в галузевому розрізі, зокрема у сфері оборони, освіти, охорони здоров'я, транспорту [3, с. 178]. О. П. Коренев також відмічає, що компетенція органу виконавчої влади обумовлена законодавчим або іншим нормативним актом та включає: завдання органу, його функції, тобто напрямки діяльності, обов'язки і права, відповідальність, форми і методи діяльності та структуру органу [4, с. 83].

На думку Н. О. Армаш, між категоріями «права та обов'язки» і «компетенція» існує проміжна категорія – «повноваження». Ця категорія

позначає комплекс прав та обов'язків певної функціональної спрямованості. Тобто мається на увазі, що в цьому випадку повноваження – це категорія, яка об'єднує в собі кілька окремих складників – прав та обов'язків – за ознакою їх галузевої належності [16]. О. Ф. Скакун визначає компетенцію державного органу (уряду, міністерства, парламенту, органів суду, міліції, прокуратури та ін.) як закріплену законом (або іншим нормативним актом) сукупність його владних повноважень (прав і обов'язків), юридичної відповідальності і предмета відання [17, с. 363].

Служба безпеки України на виконання покладених на неї завдань використовує такі управлінські форми: видає положення, накази, розпорядження, інструкції, дає вказівки, обов'язкові для виконання у системі Служби безпеки України. Крім того, у межах своєї компетенції Центральне управління Служби безпеки України вносить Президенту України пропозиції про видання актів з питань збереження державної таємниці, обов'язкових для виконання органами державного управління, підприємствами, установами, організаціями та громадянами [8].

З метою належної реалізації правоохоронної функції Служба безпеки України має право застосовувати такі заходи примусу: попереджувальні; загальні заходи адміністративного припинення; спеціальні заходи адміністративного припинення; заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення; оперативно-розшукові.

Окрім вищезазначеного працівники Служби безпеки України мають право:

- одержувати в установленому законом порядку на письмову вимогу керівника органу або оперативного підрозділу Служби безпеки України від органів доходів і зборів, фінансових та інших установ, підприємств, організацій (незалежно від форми власності) інформацію і документи про операції, стан рахунків і рух коштів на них за конкретний проміжок часу;

- одержувати в установленому законодавством порядку за письмовими запитами керівника органу або оперативного підрозділу Служби безпеки України інформацію з автоматизованих інформаційних і довідкових систем та банків даних, створюваних Верховним Судом України, Генеральною прокуратурою України, Національним банком України, Антимонопольним комітетом України, Фондом державного майна України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування України;

- подавати органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності обов'язкові для розгляду пропозиції з питань національної безпеки, у тому числі із забезпечення охорони державної таємниці тощо [8].

Зазначені права реалізуються органами Службою безпеки України в адміністративно-правових відносинах правоохоронної спрямованості. Адже в них вони виступають представником держави із владними повноваженнями, які дозволяють їй здійснювати вплив на непідконтрольних суб'єктів.

Адміністративно-правовий статус органів Служби безпеки України також проявляється у їх обов'язках, які можна згрупувати за певною функціональною спрямованістю: інформаційно-аналітичні; контррозвідувальні; протидія злочинами та правопорушенням, особистий захист громадян; збереження державної таємниці; охорона державного кордону, міграційна політика; забезпечення спеціальних режимів та охорони об'єктів підвищеної небезпеки.

Перейдемо до розгляду правових гарантій діяльності Служби безпеки України та особливостей відповідальності її працівників.

Військовослужбовці Служби безпеки України під час виконання покладених на них обов'язків є представниками влади, діють від імені держави і перебувають під її захистом. Недоторканність їх особи, їх честь і гідність охороняються законодавством. Правопорушення щодо близьких родичів військовослужбовців Служби безпеки України, вчинені у зв'язку з виконанням покладених на цих військовослужбовців обов'язків, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом. Не допускається розголошення факту належності працівників Служби безпеки України до її оперативних підрозділів [8].

Законні вимоги працівників Служби безпеки України під час виконання ними службових обов'язків є обов'язковими для громадян і посадових осіб. Непокора або опір законним вимогам працівників Служби безпеки України, неправомірне втручання в їх законну діяльність тягнуть за собою відповідальність, передбачену законодавством.

Військовослужбовці Служби безпеки України користуються політичними, соціально-економічними та особистими правами і свободами, а також пільгами відповідно до закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Соціальний захист працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю [8].

Працівники Служби безпеки України самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень. Вони мають відмовитись від виконання будь-яких наказів, розпоряджень або вказівок, які суперечать чинному законодавству. За протиправні дії та бездіяльність вони несуть дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність. Працівники Служби безпеки України, які виконують свої обов'язки відповідно до наданих законодавством повноважень і в рамках Закону, не несуть відповідальності за завдані майнові збитки. Такі збитки відповідно до законодавства компенсуються за рахунок державного бюджету Службою безпеки України [8].

Таким чином, проведення дослідження дозволяє нам дійти таких

висновків:

1. Статус «правоохоронного органу» Служби безпеки України, зокрема, проявляється у закріпленні Конституцією України передумов її організації, порядку призначення голови Служби безпеки України (ст. 17, 85, 106, 107 Конституції України), визначених у законі України «Про Службу безпеки України» завдань та мети створення (ст. 1, 2 закону України «Про Службу безпеки України»), причому виконання цих завдань є основним для цього органу. Працівники органів Служби безпеки України мають право застосовувати заходи державного примусу (ст. 24, 25 закону України «Про Службу безпеки України»), виконувати покладені на них функції та повноваження на професійній основі (ст. 19 закону України «Про Службу безпеки України»), мають додатковий соціально-правовий захист персоналу (ст. 18, 27–30 закону України «Про Службу безпеки України») та наділені відповідними атрибутами: спеціальні звання, спеціальний формений одяг, відповідні знаки розрізнення (п. 3 Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України).

2. Під адміністративно-правовим статусом органів Служби безпеки України слід розуміти сукупність закріплених у чинному законодавстві України предметів відання, повноважень (прав, обов'язків), гарантій діяльності та відповідальності, які дозволяють їм бути учасниками адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення державної безпеки України.

3. Структуру адміністративно-правового статусу органів Служби безпеки України складають цільовий, організаційний та компетенційний блоки (елементи). До нього також входять гарантії діяльності органів Служби безпеки України, а також відповідальність їх працівників. Першим елементом виступають юридично закріплені мета створення та завдання органу. У другий елемент входить нормативне регулювання порядку організації діяльності органів Служби безпеки України, їх внутрішньої структури, кадрового складу, підпорядкованості тощо. Третій елемент складається з сукупності владних повноважень щодо певних предметів відання Служби безпеки України.

4. Визначені чинним законодавством права та обов'язки органів Служби безпеки України реалізуються ними в адміністративно-правових відносинах правоохоронної спрямованості. В них вони виступають представником держави, діють від її імені, для чого вони наділені спеціальними владними повноваженнями, що дозволяють їм здійснювати вплив на невідконтрольних суб'єктів.

5. Діяльність органів Служби безпеки України виражається, зокрема, у такій формі управлінської діяльності, як видання нормативних та індивідуальних актів управління, а її працівники мають право

застосовувати адміністративно-попереджувальні заходи, загальні та спеціальні заходи адміністративного припинення та заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

6. Працівники органів Служби безпеки України під час виконання покладених на них обов'язків є представниками влади, діють від імені держави і перебувають під її захистом. Недоторканність їх особи, їх честь і гідність охороняються чинним законодавством України.

Список використаних джерел: 1. Додіна Є. Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Додіна Євгенія Євгенівна. – Одеса, 2002. – 174 с. 2. Алехин А. П. Административное право Российской Федерации : учебник / А. П. Алехин, А. А. Кармолицкий, Ю. М. Козлов ; под ред. А. П. Алехина. – М. : Зерцало-М, 2003. – 608 с. 3. Бахрах Д. Н. Административное право России : учебник / Д. Н. Бахрах, С. Д. Хазанов, А. В. Демин. – М. : Норма – Инфра-М, 2002. – 623 с. 4. Административное право России : учебник. – Ч. 1 : Государственное управление и административное право / под ред. А. П. Коренева. – М. : Москов. акад. МВД России ; Щит, 2002. – 306 с. 5. Котельникова Е. А. Административное право : учебник / Е. А. Котельникова, И. А. Семенцова, М. Б. Смоленский. – Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 352 с. 6. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1: Загальна частина / редкол.: В. Б. Авер'янов (голова). – Київ : Юрид. думка, 2004. – 584 с. 7. Павлов Д. М. Адміністративне право. Загальна частина : конспект лекцій / Д. М. Павлов. – Київ : МАУП, 2007. – 136 с. 8. Про Службу безпеки України : закон України від 25.03.1992 р № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382. 9. Про загальну структуру і чисельність Служби безпеки України : закон України від 20.10.2005 № 3014-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 4. – Ст. 53. 10. Конституція України : від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. 11. Про Раду національної безпеки і оборони України : закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст. 237. 12. Про державну службу : закон України від 16.12.1993 № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490. 13. Про внесення змін до Указу Президента України від 7 листопада 2001 року № 1053 : указ Президента України від 27.12.2007 № 1262/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262/2007>. 14. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : закон України від 24.03.1999 № 548-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – Ст. 194. 15. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : закон України від 24.03.1999 № 551-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – Ст. 197. 16. Армаш Н. О. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-правовий статус [Електронний ресурс] / Н. О. Армаш. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2006. – 248 с. – Режим доступу: <http://radnuk.info/posibnuk/admin-pravo/451-kerivnuk/7093-s-3-----html>. 17. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.

Надійшла до редколегії 15.12.2014

Карпенко М. Н. Административно-правовой статус органов Службы безопасности Украины

Показано, что административно-правовой статус Службы безопасности Украины абсолютно полно отображает все индивидуальные особенности данного правоохранительного органа и его реальное место в системе правоохранительных органов. Выяснено, что определённые законодательством права и обязанности органов Службы безопасности Украины реализуются ими в административно-правовых отношениях правоохранительной направленности.

Подчёркнуто, что все составляющие административно-правового статуса Службы безопасности Украины являются взаимообусловленными, взаимосвязанными между собой и взаимозависимыми. Данные элементы характеризуют административно-правовой статус Службы безопасности Украины с точки зрения предназначения, предметных и функциональных полномочий, а также особенностей осуществления мероприятий в сфере обеспечения национальной безопасности.

Ключевые слова: административно-правовой статус, Служба безопасности Украины, полномочия, компетенция, права, обязанности, гарантии, ответственность

Karpenko M. M. Administrative and legal status of the Security Service of Ukraine

The article aims to clarify the content of administrative and legal status of the Security Service of Ukraine, to define elements that make up its structure and to provide characteristics of each of the proposed elements.

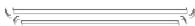
It is offered to understand under the administrative and legal status of the Security Service of Ukraine a set of consolidated in the current legislation of Ukraine jurisdictions, powers (rights, duties), guarantees of the activity and liability that allow them to be participants of the administrative and legal relations in the field of guaranteeing the national security of Ukraine.

It is found out that the structure of administrative and legal status of the Security Service of Ukraine consists of the target, organizational and jurisdiction units (elements). It also includes guarantees of the activity of the Security Service of Ukraine and liability of its employees. The first element is legally consolidated the aim of formation and tasks of the agency. The second element includes normative regulation of the procedure of the activity of the Security Service of Ukraine, its internal structure, staffing, accountability, etc. The third element consists of a set of powers concerning certain jurisdictions of the Security Service of Ukraine. The content of each of the proposed elements is analyzed.

It is grounded that the jurisdiction of the Security Service of Ukraine is determined by a combination of the powers, uniting the rights and duties depending on the feature of their territorial or branch utensils. The author offers to divide the powers of the Security Service according to functional affiliation into information and analytical, counterintelligence, concerning counteraction crime and personal security, concerning realization of operative and search activity, in the sphere of compliance with the state secrets, in the field of border protection and realization of migration policy,

in the field of preventing and termination of emergencies and securing the objects of increased safety. It is defined that the specifics of territorial authorities depends on the place of the Security Service of Ukraine within the general management system.

Keywords: administrative and legal status, Security Service of Ukraine, powers, jurisdiction, rights, duties, guarantees, liability.

УДК 342.9

А. М. Луцик

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОРГАНІЗАЦІЙНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ДЕРЖАВНОЮ ФІСКАЛЬНОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

Проаналізовано сучасні підходи до розуміння змісту поняття «адміністративна процедура». Сформульовано поняття та здійснено класифікацію зовнішньоорганізаційних адміністративних процедур, що здійснюються Державною фіскальною службою України. Наголошено, що зовнішньоорганізаційні адміністративні процедури реалізуються Державною фіскальною службою України за участю фізичних і юридичних осіб, сприяючи реалізації їх прав, свобод та законних інтересів у сфері оподаткування.

Ключові слова: адміністративна процедура, зовнішньоорганізаційна адміністративна процедура, класифікація, Державна фіскальна служба України.

Адміністративні процедури займають центральне місце в діяльності Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України), адже забезпечення прав, законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері оподаткування неможливе без законодавчого врегулювання процедурного аспекту відносин, які виникають між цим відомством і платниками податків. Головним завданням адміністративних процедур, що здійснюються ДФС України, є сприяння реалізації прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері оподаткування. Чітке встановлення, дотримання адміністративних процедур сприяє не тільки створенню сприятливих умов взаємодії фіскальних органів із платниками податків, але й буде довірчі відносини між ними. З огляду на це, питання здійснення ДФС України зовнішньоорганізаційних адміністративних процедур у сфері оподаткування є вельми актуальним, адже саме ці процедури складають основу спільної публічної діяльності цієї служби із фізичними та юридичними особами.

Вивченню сутності адміністративних процедур, що здійснюються органами виконавчої влади, присвятили свої дослідження такі науковці, як В. Б. Авер'янов, Д. М. Бахрах, Ю. П. Битяк, В. В. Галунько, Н. В. Галіцина, Т. Ф. Весельська, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко, О. С. Лагода, О. В. Морозова, О. О. Никольська, М. М. Тищенко та